

Sociologija pred ekološkimi izazovima

?

- Da li su ekološki problemi tema za sociologe?
- Zašto?

Teme predavanja

- 1. Savremeni ekološki izazovi i njihovi istorijski koreni
- 2. Uzroci ekoloških problema
- 3. Ekološki izazovi kao društveni problemi
- 4. Socijalna konstrukcija ekoloških rizika

Savremeni ekološki problemi & izazovi

- Zagadenje – vode, vazduha, tla; toksični otpad; nuklearni otpad (postrojenja).
- Deforestacija, dezertifikacija, ugrožen biodiverzitet;
- Kisele kiše, oštećenja ozonskog omotača, globalno otpoljavanje (klimatske promene)
- Prekomerna potrošnja neobnovljivih resursa
- Genetski inženjering

Savremena ekološka kriza

- Doba Antropocena
- Kapitocena
- Plasticin
- Erpokalipsa
- Karmagedon
- Kolaps
- Propast

Plastiglomerat – kombinacija plastike, peska, kamenčica. Geološki indikator Antropocena

1. Istorijski koreni

- Lovačko-sakupljačke zajednice

Ekološki problemi: ubijanje biljnih i životinjskih vrsta, korišćenje resursa (drvo...), otpaci...

Odnos čoveka prema prirodi sličan odnosu drugih životinjskih vrsta – ODRŽIVOST – trošenje/obnavljanje resursa

- **Prva velika tranzicija** – nastanak **poljoprivrede**

Sedentarna društva, prve civilizacije, rast populacije

POČETAK KOLAPSA - trošenje/obnavljanje resursa... NEODRŽIVOST

□ INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA – DRUGA VELIKA TRANZICIJA

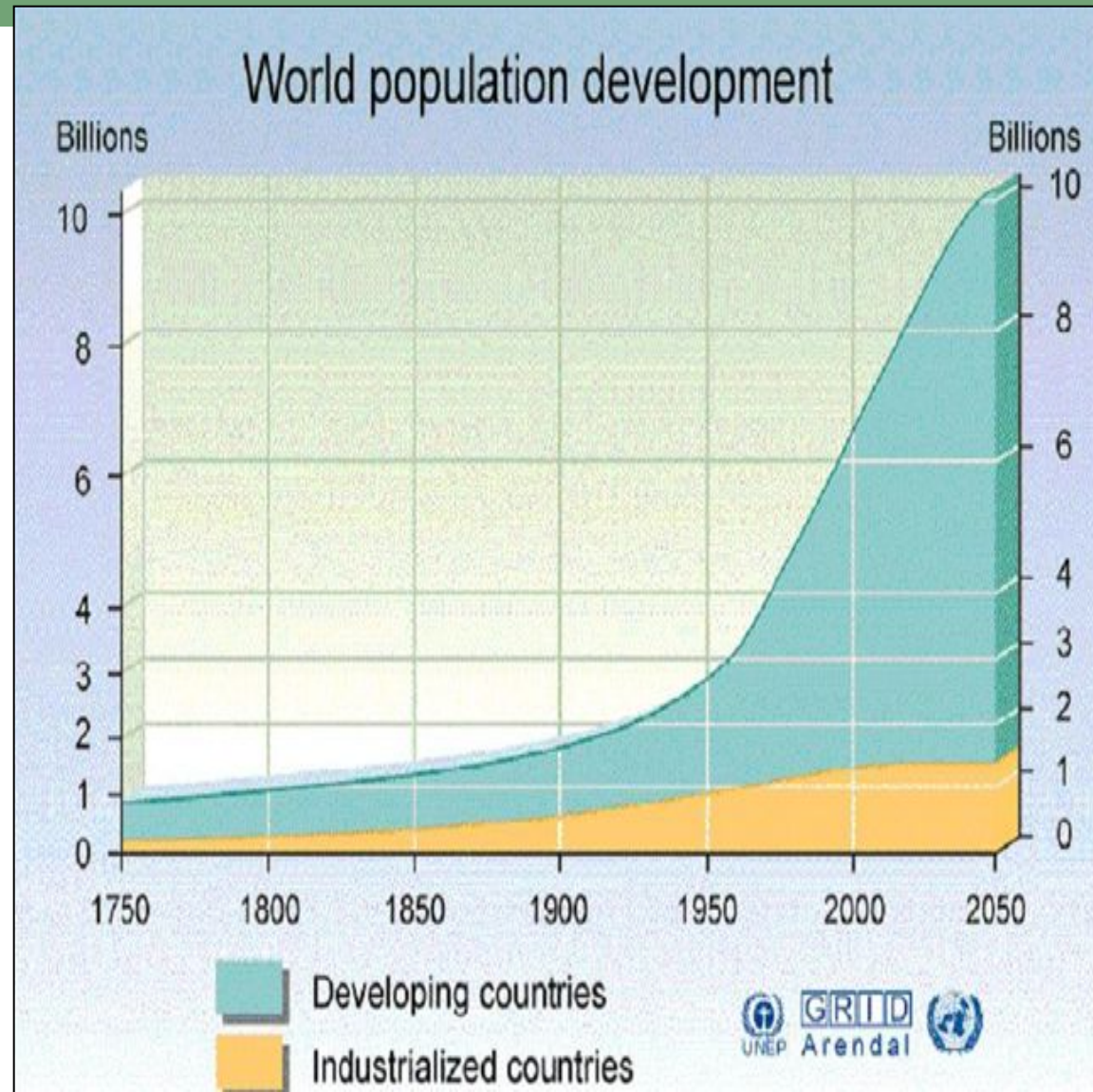
NAGLI RAST STANOVNIŠTVA, EKOLOŠKI
PROBLEMI URBANIH SREDINA – pijaća
voda, kanalizacija, smog, prenaseljenost,
bolesti... (Sanitarni pokret u 19.veku u
razvijenim zemljama, takvih problema i dalje u
zemljama III sveta)

RAST POPULACIJE

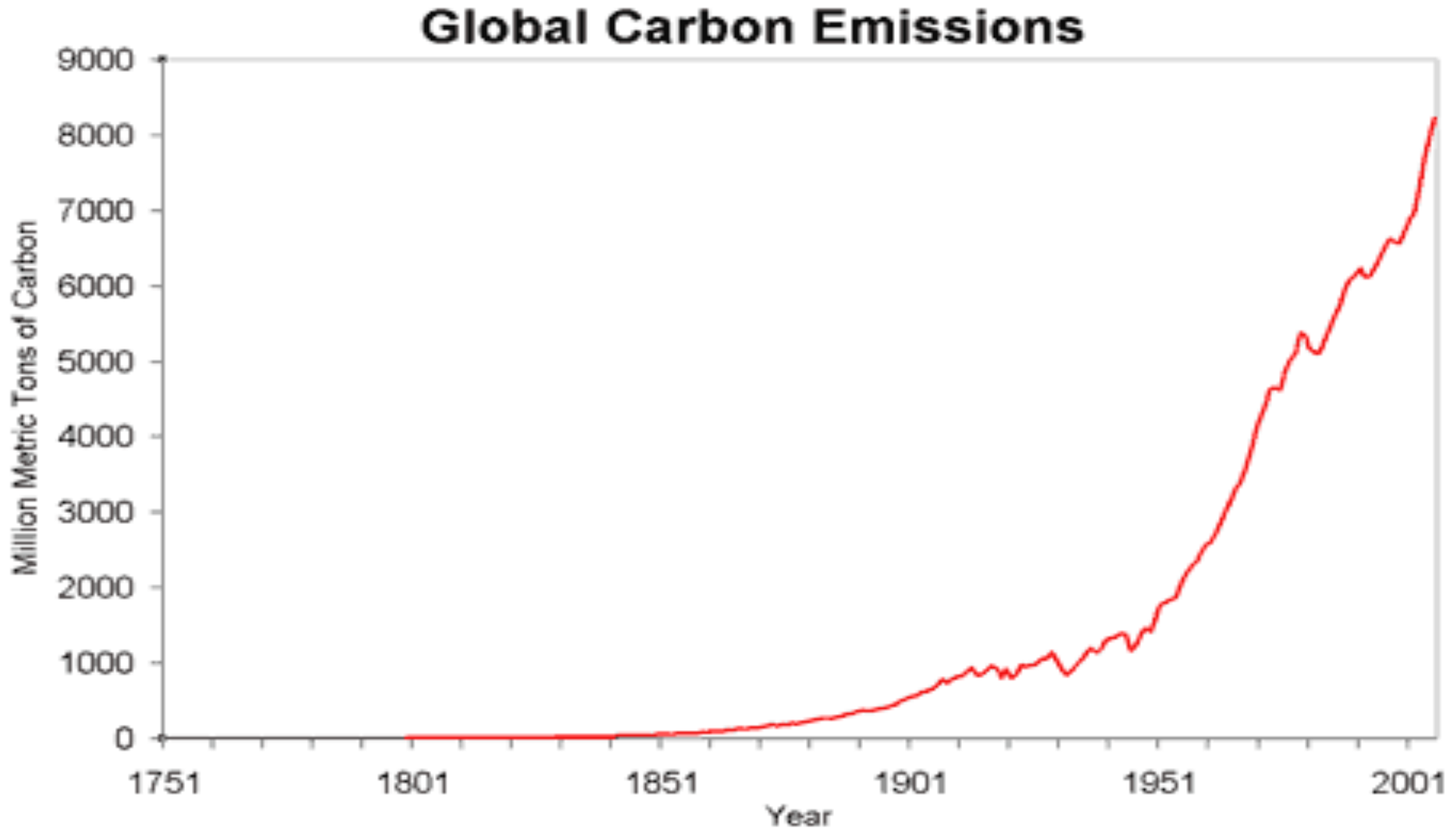
Početak nove ere- 250
miliona ljudi
2000 godina kasnije
6 milijardi !!!
2013 preko 7 milijardi

Sredina 21. veka – 9
milijardi?

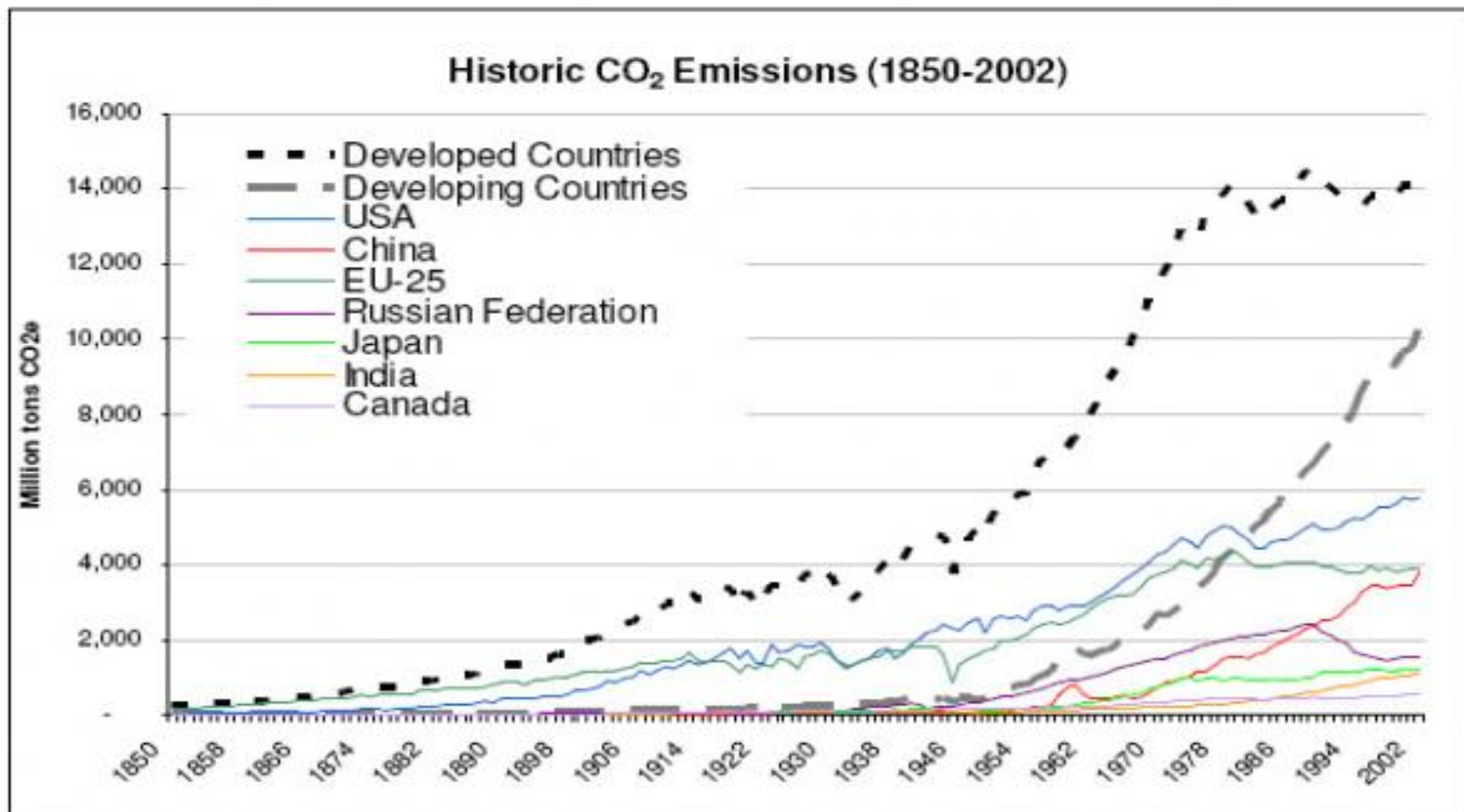
Rast od 2,1% godišnje u
nerazvijenim zemljama
Udvostručenje svakih 35
godina!

Globalne emisije CO2

EMISIJE CO2 – prema zemljama

CO₂ emissions from energy-use and cement only. Source: CDIAC, 2004; WRI, 2006.

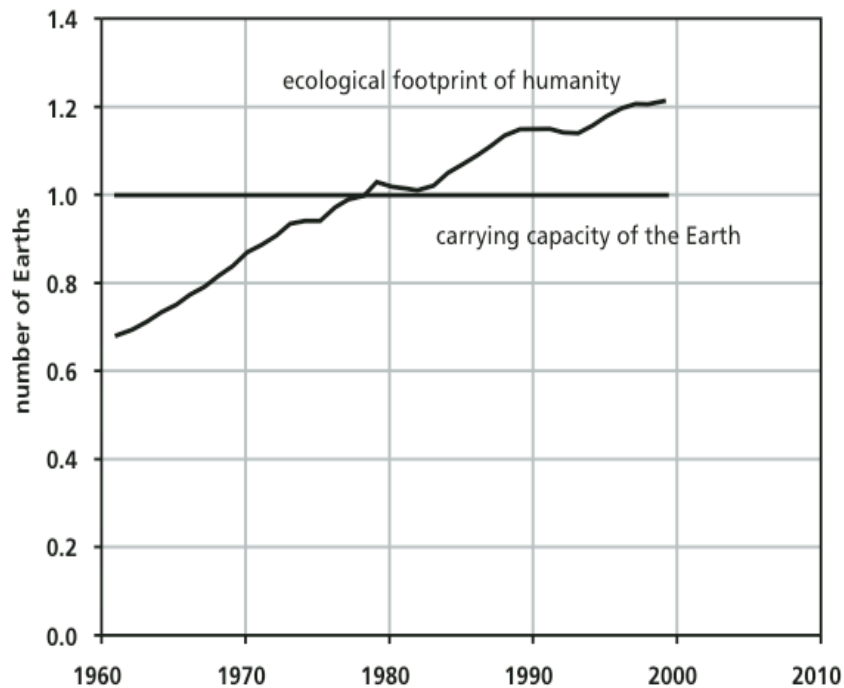
Uzroci ekoloških problema

- 1. rast populacije
- 2. neumerena proizvodnja
- 3. potrošnja
- 4. razvoj tehnologije
- 5. kapitalizam
- 6. nerazvijenost tržišnih mehanizama
- 7. patrijarhat
- 8. vrednosni sistem

Ekološki izazovi kao društveni problemi

- Limits of Growth (Granice rasta, Rimski klub, 1972)
- Ograničenosti nosećeg kapaciteta planete (carrying capacity)
- Ekološki otisak, karbonski otisak
- Ekološke (klimatske) promene zahtevaju temeljne društvene promene : ekološka kriza je i društvena kriza
- Globalna ekološka promena

Ekološki otisak

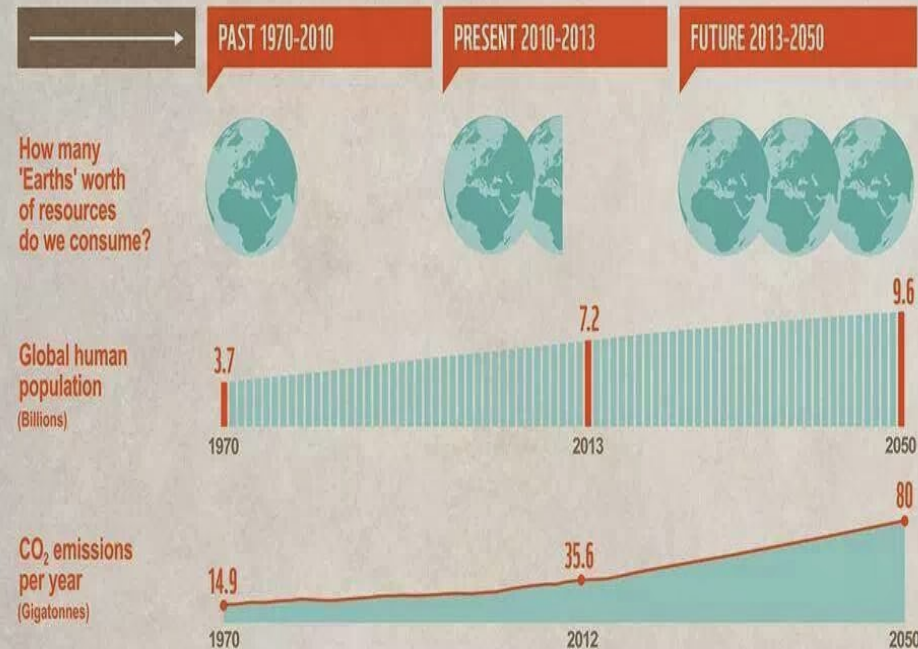
Ecological Footprint versus Carrying Capacity

This graph shows the number of Earths required to provide the resources used by humanity and to absorb their emissions for each year since 1960. This human demand is compared with the available supply: our one planet Earth. Human demand exceeds nature's supply from the 1980s onward, over-shooting it by some 20 percent in 1999. (Source: M. Wackernagel et al.)

LIVING PLANET REPORT

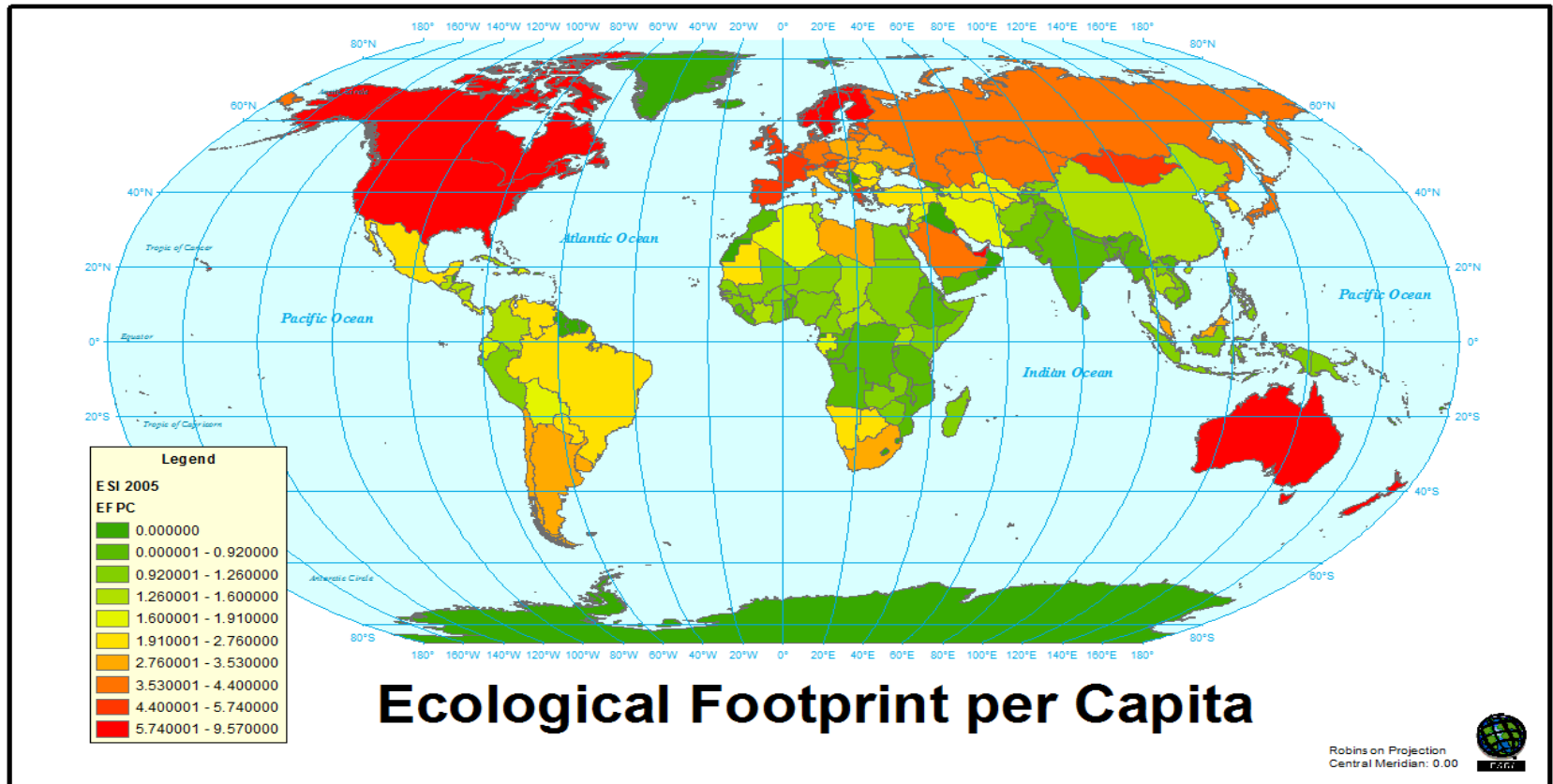
OUR ECOLOGICAL FOOTPRINT

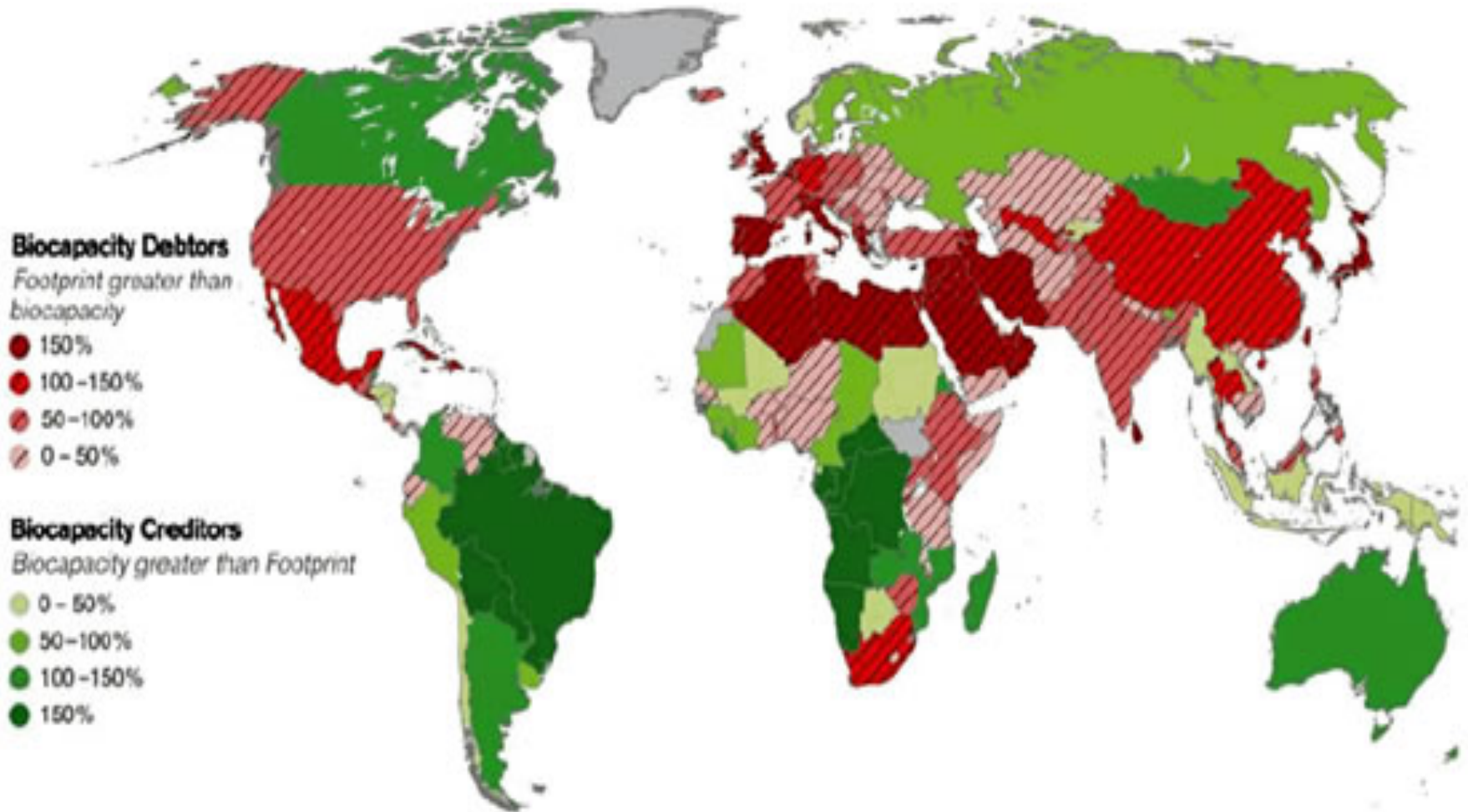
Source: Global Footprint Network, UN, CDIAC, IPCC, WWF

www.panda.org/lpr

Ekološki otisak

Biokapacitet

Socijalna dimenzija ekoloških rizika

Indeks humanog razvoja (HDI)	Smrtnih slučajeva po katastrofi
Nizak HDI	1,052
Srednji HDI	145
Visok HDI	23

Izvor : IFRC, 2001

PRIMERI:

-ZEMLJOTRES U SAN FRANCISKU 1989 7.1 na Rihterovoj skali. 62 poginulih, 12,000 ostalo bez doma.

- ZEMLJOTRES U JERMENIJI 1988 = 6.9 RIHTERA 25,000 poginulih, 517,000 bez doma.

- Stepen ugroženost ekološkim rizicima zavisi od:
 - bogatstva zemlje u kojoj se živi,
 - ličnog bogatstva,
 - rase/etniciteta,
 - starosti,
 - pola.....
- SOCIJALNI UZROCI, SOCIJALNE POSLEDICE I REŠENJA, SOCIJALNE NEJEDNAKOSTI

Socijalna konstrukcija ekoloških rizika (J.Hannigan)

- 3 faze konstrukcije:
- 1. *sklapanje* – otkrivanje, imenovanje, dokumentovanje problema (nauka)
- 2. *prezentovanje* – skretanje pažnje & dobijanje legitimiteta (mediji)
- 3. *osporavanje* – pokretanje akcije, mobilizacija, određivanje krivaca (politika)

Preduslovi uspešne konstrukcije (J.Hannigan)

- Naučni autoritet
- Popularizatori
- Dramatizacija problema
- Ekonomske inicijative
- Rekrutovanje institucionalnog sponzora